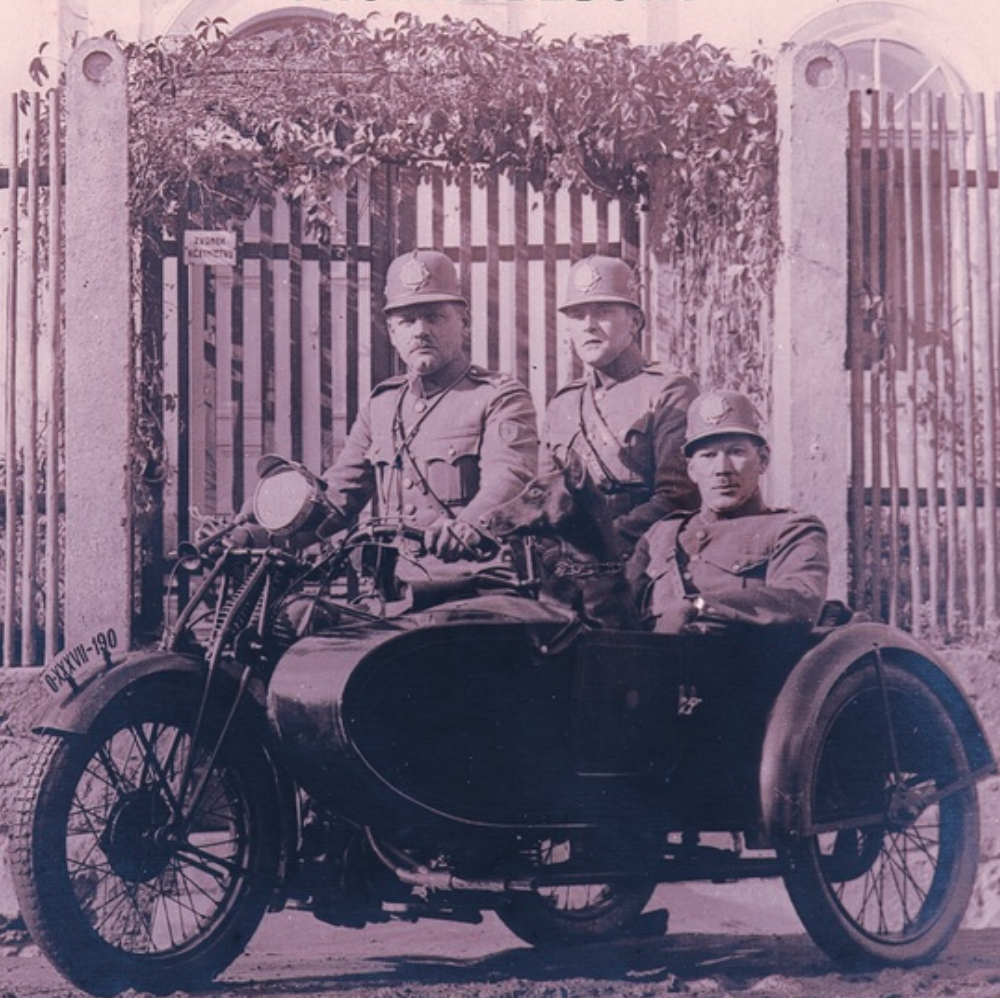

ZÁHADNÉ PŘÍBĚHY Z PÁTRACÍ SLUŽBY

MICHAL DLOUHÝ

PRAGO/LINE

MICHAL DLOUHÝ

ZÁHADNÉ PŘÍBĚHY Z PÁTRACÍ SLUŽBY

Praha 2014

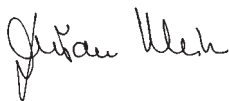
Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE

© JUDr. Michal Dlouhý 2014
© Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE 2014
ISBN 978-80-87872-75-8

V roce 1992 jsem chystal pro Českou televizi desetidílný cyklus kriminálních příběhů v přímém přenosu podle Škvoreckého knížky *Hříchy pro pátera Knoxe*. Tehdy jsem se seznámil s nadporučíkem kriminálky Michalem Dlouhým, který mi byl doporučený za odborného poradce. Domnívám se, že tato spolupráce byla užitečná oběma stranám. Mně – jako autorovi scénářů a režisérovi pomohl Michal usadit příběhy vzniklé z čiré fantazie do reálných a logických souvislostí – sám přitom načichl uměleckým prostředím, tím televizním fluidem, a později se rozhodl využít svůj celoživotní zájem i sběr materiálu o našem četnictvu a jeho práci v době našich předků na územích tehdejší Československé republiky. Případy zpracovávané četníky se staly základem úspěšných televizních sérií, které česká televize vysílala pod názvem *Četnické humoresky*.

Další případy pak později zpracoval literárně. A nyní vychází – zatím – poslední část – pod názvem *Záhadné příběhy z pátrací služby*. Vznikl soubor povídek, které mají na jedné straně badatelskou hodnotu a na druhé straně svojí imaginativností, mystickou atmosférou, nástinem dobových souvislostí jsou i poutavým čtením pro všechny milovníky záhad a kriminálních zápletek.

Bezesporu některé z nich se stanou v budoucnosti opět základem kriminálního televizního filmu či seriálu. Kruh se uzavírá.

Prof. Dušan Klein
režisér a scénárista

PÁR ŘÁDEK ÚVODEM

Záhadné příběhy z pátrací služby je soubor krátkých povídek volně navazujících na již vydané Případy z pátrací služby a Veselé příhody z pátrací služby. Povídky jsou zpracovány na základě skutečných kriminálních činů, s jejichž řešením se při výkonu pátrací služby potýkali příslušníci československého četnického sboru. Soubor je tvořen kriminálními případy, které nebyly literárně zpracovány.

Úkolem četníka bylo dle litery dobového předpisu: „*Odkrýti a objasniti trestné činy, zjisti, vypátrati a zadržeti pachatele a jejich pomocníky, zjisti, jak dalece jsou účastni na trestném činu, a konečně vypátrati zcizený majetek nebo zameziti škodě.*“ Pro úplnost je třeba dodat, že na území meziválečného Československa přetrvávala od dob monarchie právní dualita. To znamená, že v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, původně patřících do rakouské části monarchie, platilo rakouské trestní právo představované rakouským trestním zákonem č. 117/1852 ř. z. a rakouským trestním řádem č. 119/1873 ř. z. Na Slovensku a na Podkarpatské Rusi, původně spadajících do uherské části monarchie, platilo uherské trestní právo představované uherským trestním zákonem z. čl. V z roku 1878, uherským přestupkovým zákonem z. čl. XL z roku 1879 a uherským trestním řádem z. čl. XXXIII z roku 1896.

Pátrání bylo prováděno na základě ustanovení trestních řádů a vždy souviselo s objasněním záhady obestírající kriminální čin. Pátrající četník byl v případě nebezpečí z prodlení oprávněn i bez přítomnosti vyšetřujícího soudce provádět řadu úkonů: ohledání místa trestného činu za účelem zajištění stop a známek činu, předběžný výslech svědků a osob z činu podezřelých formou vypsávání, opatření k dopadení uprchlého pachatele, domovní prohlídka a prohlídka osoby za účelem dopadení osob podezřelých z činu a nalezení věcí důležitých pro trestní řízení, zatímní zabavení věcí důležitých pro trestní řízení, zatímní zadržení osob podezřelých z trestného činu a konfrontaci podezřelých osob se svědky a s poškozenými. Z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že četníci měli při výkonu pátrací služby značné pravomoci. Bylo však i několik úkonů ryze procesního charakteru, k jejichž provedení četník nebyl oprávněn: provedení formálního výslechu pod přísahou, donutit svědky nebo podezřelé k výpovědi, vynutit vydání věci důležité pro trestní řízení, vydat zatykač, prohledávat spisy proti vůli jejich majitele, zabavovat a otvírat poštovní a jiné zásilky a provádět sekci mrtvoly před soudní pitvou.

Při páchání každého trestného činu vystupuje do popředí nejen jeho pachatel, ale v mnoha případech i jeho oběť a samozřejmě prostředí, ve kte-

rém je čin spáchán. Při objasňování činu vstupuje na scénu i představitel spravedlnosti, v našem případě četník. Vždyť téměř každý zná oblíbenou dětskou hru na četníka a zloděje. I v boji za spravedlnost jde ve své podstatě o hru kdo z koho. Většinou dříve či později vítězí četník. Vyskytly se však případy, kdy četník jednotlivce prohrává a někdy za svou prohru platí i daň nejvyšší — svým životem, který přesně v duchu služební přísahy nasazuje pro blaho společnosti. V těchto případech však nastupují ne jako mstitelé, ale jako rameno spravedlnosti další četníci a zločinec bývá zpravidla zahánán do úzkých. Někdy zločinec, který zůstal nakonec osamocen, nevidí jiné východisko a z obavy před dopadením si raději přivodí vlastní smrt.

Doba, ve které se záhadné příběhy odehrávají, na nás dýchá svojí poezií. Byla plná pro nás těžko pochopitelných pověr. Ačkoliv pověry měly velmi hluboké kořeny, nemohli je četníci při výkonu pátrací služby v žádném případě opomíjet, ba naopak, museli poznávat názory a pověry panující v jednotlivých regionech. Pouze tímto přístupem mohli uspět při řešení záhady spojené s nejedním trestným činem. Mnoho pohnutek k takovýmto činům z pověr přímo vycházelo. I poctivci totiž věřili, že krávy nejlépe tloustnou na cizí trávě, natož jakou hodnotu mají pro pověřivou osobu svěcené či jinak těžko dostupné věci získané krádeží. Často se k tomu ještě přidala i lidská hloupost, přímo svádějící k pověrečným úkonům potulných cikánů či podvodníků. Na pověry ale věřili i zločinci, ti u sebe například nosili kus provazu z oběšence, třísku z šibenice, nebo na místě činu zanechávali svoje exkrementy, vše proto, aby nebyli dopadení či aby se vyhnuli šibenici. Spáchání nejednoho podvodu či krádeže napomohla víra ve věštění či v zázračné účinky různých rostlin, ale i například dřeva ze ztrouchnivělé rakve nebo moči z mrtvoly.

Pověřivost mnohdy ovlivňovala i veřejné mínění, které často označilo určitou osobu za pachatele činu, a až jeho vyšetřováním za využití vědeckých metod a technických prostředků se četnictvu podařilo očistit pověst neprávem nařknuté osoby a usvědčit z činu jeho skutečného pachatele a postavit ho před spravedlnost.

Všechny příběhy vycházejí ze skutečnosti, byly zpracovány za využití dobového tisku, odborné literatury a podle pamětí nebo vzpomínek bývalých příslušníků četnictva. Příběhy jsou řazeny do celku podle časové posloupnosti, jak se udály, a byly vybírány tak, aby přiblížily odlišnosti výkonu pátrací služby v jednotlivých částech státu, tj. v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku a na Podkarpatské Rusi.

Policejní rada
plk. JUDr. Michal Dlouhý

Značka: I B. 13001 w

Číslo přílohy: 16021.

SLUŽEBNÍ PŘEDPISY ČS. ČETNICTVA

MINISTERSTVO VNITRA ČÍS. JEDN. 72.991-13-1929.

VĚSTNÍK ČETNICTVA ČÍS. 17 Z 1930.

PROZATÍMNÍ INSTRUKCE PRO PÁTRACÍ SLUŽBU ČETNICTVA

NÁKLADEM MINISTERSTVA VNITRA.
TISKEM STÁTNÍ TISKÁRNY V PRAZE.

OKRADENÝ CIKÁN

(Slovensko)

V lednu roku 1919, kdy československá správa dokončila obsazování Slovenska, byl do funkce velitele četnické stanice Pavlovce ustanoven strážmistr František Kozák, který do převratu působil řadu let v bosenském četnictvu. Na čerstvě nabílené stěně četnických kasáren bylo ještě znatelné místo po oválné tabuli, která nesla nápis „*Magyar Király csendör laktanya*“. Slováci stále měli v živé paměti maďarské četníky s jejich fackami a údery doprovázenými nadávkami. Českoslovenští četníci byli slušní, nebili a nenadávali, přesto jim místní lid nevěřil a rovněž tak ani nedůvěřoval trvalosti nového stavu.

V obvodu této stanice se nacházel cikánský tábor čítající na 300 obyvatel. Byl tvořen seskupením chatek, postavených z vepřovic a všeho cikánům dostupného materiálu. Některé z nich byly dokonce i bez střechy. Ves měla svého rychtáře nazývaného biró, který měl přírozenou autoritu a prováděl rozkazy pana strážmistra Kozáka týkající se zejména hygieny a pořádku v táboře.

Zanedlouho po obsazení území se krajem rozneslo, že Češi povedou válku s Maďary a že na Slovensku chystají pro tuto válku velké odvody. Všude panovalo zděšení a zmatek. Pod vlivem této zprávy prchlo mnoho mladíků do lesů, aby se vyhnuli válce.

V této době nevzbudila téměř žádnou pozornost náhlá smrt sedmadvacetiletého cikána Fero Áče, houslisty a nejlepšího hudebníka cikánské vesnice. Pro svoji oblibu měl Fero velmi slavný pohřeb, na nějž se sjelo na dva tisíce cikánů z celého kraje.

Záhy po pohřbu, o kterém se hovořilo v celém kraji, pod vlivem náhlosti Áčova úmrtí a povědomí o jeho strachu z hrozícího odvodu, začaly kolovat různé zvěsti. Tvrdilo se, že mladík nezemřel, ale vesele hraje u jedné cikánské kapely v Kluži v Rumunsku, kde je primášem, a je rád, že se tak před odvodem zachránil. Celý slavný pohřeb byla komedie a místo mrtvoly byly v rakvi kameny... Věc vymyslel primáš Anton Ďurko, který chtěl z vesnice vystrnadit nebezpečného konkurenta, jenž by ho z role primáše dříve či později vytěsnil.

Uvedené pověsti se donesly i na četnickou stanici. Uherský trestní řád, zákonný článek XXXIII z roku 1896, ve svém § 94 ukládal četnic-

tvu povinnost pátrat z úřední povinnosti po všech trestných činech, o kterých se dozvědělo. V případech, že šlo o veřejnou pověst, ukládala uherská služební instrukce pro četnictvo, že „pověst má být sledována až tam, odkud vyšla, a tím má být zjednána jistota, má-li pověst ta nějaký podklad čili nic“. Strážmistr Kozák učinil o kolující zvěsti hlášení nadřízeným. Udělal dobře, neboť věci se chopil i tisk, který si dělal posměšky z pohřbu, při němž byla na oklamání úřadů pochována hromádka šutrů. Věcí se zabývalo dokonce i ministerstvo spravedlnosti.

Od krajského soudu v Košicích došlo ve smyslu odstavce druhého § 240 uherského trestního řádu nařízení k provedení exhumace mrtvoly, která jako jediná mohla vnést do případu jasno. Strážmistr Kozák obdržené nařízení uvítal. Spolu se strážmistrem Janem Nedomou se odebrali do cikánského tábora, aby zde konání exhumace oznámili, a na den jejího provedení zajistili svědky, kteří by potvrdili totožnost mrtvoly. Rodiče zemřelého zprávu rovněž uvítali. Alespoň bude konec všem řečem. V rakvi Fero určitě je, řekla matka, sama ho tam ukládala a předtím mu oblékla nové černé šaty. Biró rozhodl, že spolu s ním se exhumace zúčastní i primáš Ďurko, který se tehdy sám nabídl, že rakev s mrtvolou bude poslední noc hlídat, a u mrtvoly skutečně strávil celou noc. Ďurko se sice zdráhal, což strážmistry vůbec nepřekvapovalo, ale biró svojí autoritou rozhodl...

V den exhumace se na hřbitově shromáždila spousta zvědavců. Hřbitov neměl oplocení, takže četníci měli co dělat, aby zvědavce udrželi na jeho hranicích. Obecnímu sluhovi a zároveň hrobníkovi trvalo téměř hodinu, než vykopal rakev. Strážmistr Kozák poočku pozoroval vedle něho stojícího Ďurka. Ten čím dál víc blednul. Když byla rakev otevírána, chtěl Ďurko zmizet. Pohotový strážmistr ho však přidržel za rukáv kabátu, čímž jeho útěku zabránil.

Po odkrytí víka všichni přítomní vzkřikli úžasem. Uvnitř rakve ležel mladík jako živý, tělo vůbec nebylo porušeno hnilobným procesem, neboť půda na hřbitově byla tvořena suchým pískem a mumifikovala. Byl to skutečně Fero Áč, což všichni poznali, ale ležel v rakvi nahý! Někdo mu ukradl jeho nové černé šaty!

Ďurko tedy musel kápnout božskou. Roztrásl se, ale přísahal, že on šaty neukradl. Na půdě v jeho chatce však byly nalezeny nové černé šaty. Jaká to byla hanba! Feroova matka v nich poznala šaty, které syno-

vi oblékala do rakve. Vrhla se na Ďurka a poškrábala ho v obličej. Cikán okradl cikána! Kdo to kdy viděl! Nemůže být větší pohana!

Věc však měla ještě dohru u okresního soudu ve Velkých Kapušanech. Anton Ďurko byl odsouzen na tři měsíce s podmínkou! Dle tvrzení soudu je prý pravděpodobné, že se polepší. Ďurko se tomu smál, kdo kdy viděl cikána, který by se polepšil...

§ 118.

Obdělávání zrušených hřbitovů může býti povoleno teprve po uplynutí 30. roků, od poslední pohřbení počítajíc. Otvírání hrobů a hrobov, jakož i exhumace mrtvol smí předsevzato býti pouze s povolením úřadu a s přísným zachováním ze zdravotních ohledů nutných a nařízením určených předpisů.

II. Ohliadka mrtvoly a pitvanie. Zistenie usmrtenia dieťaťa, otrávenia, telesného úrazu a pomätenia myslí.

§ 240. Ohliadku mrtvoly a pitvanie nutno previesť, vziďe-li podozrenie, že smrť niekoho privodená bola zločinom alebo prečinom.

Pohrbená snáď mrtvoly buď vykopaná a pitvaná, lzä-li podľa názoru znalcov za daných okolností očakávať ešte výsledok od ohliadky a pitvania.

Totožnosť mrtvoly buď pred pitvou, pokiaľ možno, zistená. K tomuto účelu budte jednotlivci, ktorí zomrelého za živá znali, prípadne aj obvinený, dotazovaní, pri čom buď im mrtvola ukázaná.

S neznámej mrtvoly treba, pokiaľ možno, zhotoviť pred pitvou fotografický snímok.

(1) O súdnom a policajnom skúmaní mrtvôl jedná nar. uh. mín. vnútra č. 78.879/II/1887, ktoré bolo súdom vyhlásené nariadením uh. mín. sprav. č. 8782/1889 (Marsch. kniha IV, str. 124). O zmene §§ 48, 51 cit. nar. mín. vnútra v. nariad. uh. mín. sprav. zo dňa 18. VIII. 1897 č. 1897 (Marsch. Dodatky s. 606). O doprave častí mrtvôl v. nar. uh. mín. sprav. č. 20.935/1890 (Marsch. kniha IV, str. 153). O nádobách pre poštovnú dopravu častí mrtvôl, výmieskov a tekutín z ľudského tela v. nar. uh. mín. sprav. z 21. VI. 1897 č. 32.563 (Marsch. Dodatky, str. 609).